

Државен завод
за статистика

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

БДП според трошочниот метод, по тековни цени, на
тримесечно ниво

МС_БДП.ТТ.3_Q_МК_2024_0

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
Државен завод за статистика	
1.2	Организациска единица за контакт
Одделение за пресметка на БДП по расходен метод	
1.3	Лице за контакт
Бобан Илиевски	
1.4	Звање на лицето за контакт
Координатор на одделение	
1.5	Поштенска адреса
ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија	
1.6	Електронска адреса
boban.ilievski@stat.gov.mk	
1.7	Телефонски број
+389 2 3295 685	
1.8	Факс
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
25/06/2025	

Државен завод за статистика

2.2 Последна објава на метаподатоците

25/06/2025

2.3 Последно ажурирање на метаподатоците

25/06/2025

3 Статистичка презентација**3.1 Опис на податоците**

Бруто-домашен производ (БДП) според трошочниот метод по тековни цени, на тримесечно ниво, и неговите трошочни агрегати: финална потрошувачка, финална потрошувачка на домаќинствата вклучувајќи ги непрофитните институции кои им служат на домаќинствата, финална јавна потрошувачка, бруто-инвестиции, извоз на стоки и на услуги и увоз на стоки и на услуги.

3.2 Систем на класификации

Класификација на производи по дејности КПД; European Classification of Individual Consumption according to Purpose, 2010, еCOICOP (Класификација на личната потрошувачка по намена).

3.3 Опфат на сектор/и**3.4 Статистички концепти и дефиниции**

Бруто-домашниот производ според трошочниот метод, на тримесечно ниво, ја прикажува финалната употреба, т.е. потрошувачката на финални производи и услуги произведени во домашната економија за финална потрошувачка, бруто-инвестициите и нето-извозот на стоки и на услуги, пресметани по тековни цени. Пресметаните трошочни агрегати потребни за пресметка на БДП по тековни цени, на тримесечно ниво, се усогласени според: Европскиот систем на сметки, ЕСС 2010; Системот на национални сметки, СНС2008; Регулативата (ЕЗ) бр.2223/96 на Советот на Европа од 25 јуни 1996 година; Регулатива (ЕЗ) бр. 549/2013 на Советот на Европа од 21 мај 2013 година и Прирачниците на Евростат. Сетот на податоци за пресметка на БДП според трошочниот метод, по тековни цени, на тримесечно ниво ги содржи агрегатите: финална потрошувачка, финална потрошувачка на домаќинствата вклучувајќи ги непрофитните институции кои им служат на домаќинствата, финална јавна потрошувачка, бруто-инвестиции, извоз на стоки и на услуги и увоз на стоки и на услуги. Извозот и увозот на стоки е прикажан по принципот ФОБ. Податоците се прибрани на комбиниран начин (примерочен и административен) и тие се користат за пресметка на соодветни индикатори потребни за пресметка на БДП според трошочниот метод, по тековни цени, на тримесечно ниво.

3.5 Статистичка единица**3.6 Статистичка популација**

3.7 Референтна област

Република Северна Македонија

3.8 Временска покриеност

Од првото тримесечје на 2000 година во согласност со ECC 2010.

3.9 Базен период**4 Единица на мерење**

Милиони денари.

5 Референтен период

Тримесечје.

6 Институционален мандат**6.1 Законски акти и други договори**

Национални: Закон за државната статистика („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14 и 192/15) и Програма за статистички истражувања 2023-2027 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 22/18 и 244/18 и Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 18/20 и 300/20). Меѓународни: - Европски систем на сметки (ECC 2010), утврден со Регулатива (ЕЗ) бр. 549/2013 на Советот на Европската унија од 21 мај 2013 година, кој е обврзувачки за земјите членки на ЕУ и земјите од Европската економска област (ЕЕО). Регулативата беше дополнета со Регулатива (ЕУ) 2023/734 од 15 март 2023 година, која стапува на сила од 1 септември 2024 година и ги ажурира техничките аспекти на системот.; -Систем на национални сметки (CHC2008), Меѓуминистерска работна група на Секретаријатот за национални сметки (ISWGNA) кој се состои од пет организации: Заводот за статистика на ЕЗ (Евростат), Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), Организацијата за економска соработка и развој (OECD), Статистичкиот оддел на Обединетите нации и регионалните комисии на Обединетите нации, Секретаријатот и Светската банка).

6.2 Споделување на податоци

Тримесечни податоци до: Евростат, ММФ и ОН.

7 Доверливост**7.1 Доверливост - политика**

Податоците се заштитени со Законот за државната статистика. Податоците што се прибираат од извештајните единици преку статистичките истражувања или индиректно, од административни или од други извори, се доверливи податоци и се користат исклучиво за статистички цели. Резултатот на статистичката обработка може, исто така, да

генерира информации кои се сметаат за доверливи, на пример: анонимизирани индивидуални податоци, табели со многу ниско ниво на агрегација, како и сè уште необјавени податоци. Политиката за статистичка доверливост ги содржи основните начела што се применуваат во ДЗС.

7.2 Доверливост - третирање на податоците

Прибраните податоци на ова аналитичко истражување се користат како инпут за пресметка на потребните индикатори од кои понатаму се пресметува БДП според трошочниот метод, по тековни цени. Бидејќи дел од тие податоци не се објавени и се добиени на комбиниран начин (статистички истражувања на ДЗС, Министерството за финансии, Управата за јавни приходи и други релевантни институции), тие се заштитени со Законот за државната статистика.

8 Политика за објавување

8.1 Календар на објавување

<https://www.stat.mk/mk/календар-на-објавувања/>

8.2 Пристап до Календарот на објавување

<https://www.stat.mk/mk/календар-на-објавувања/>

8.3 Кориснички пристап

Во согласност со Политиката за дисеминација, сите корисници имаат еднаков пристап до статистичките податоци во исто време. Податоците се објавуваат на веб-страницата истовремено за сите корисници кои се информираат од Календарот на навременост и ниеден корисник нема привилегиран третман.

9 Фреквенција на дисеминација

Тримесечна.

10 Достапност и јасност

10.1 Соопштенија

"Тримесечно соопштение: „Бруто-домашен производ, тримесечни податоци".

<https://www.stat.mk/mk/stat/>

%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B8-%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8%D0%B8/bruto-domashen-proizvod/bruto-domashen-proizvod-trimesechni-podatofi/

10.2 Публикации

10.3 Онлајн база на податоци

МАКСтат база на податоци достапна на веб-страницата на ДЗС.

<https://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/>

10.4 Пристап до микроподатоци

Во согласност со Законот за државната статистика (член 41) и со Политиката за пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели, податоците што се прибрани за потребите на официјалната статистика може да се користат за научно-истражувачки цели ако не е загрозувана нивната директна или индиректна идентификација, т.е. откривањето на индивидуалноста на податокот. Пристапот до микроподатоци евозможен само во просторија на ДЗС, а врз основа на претходно доставено и одобрено барање и потпишан договор.

<https://www.stat.mk/mk/za-nas/profeduri/pristap-do-anonimizirani-mikropodatofi-za-nauchno-istrazhuvachki-feli/>

10.5 Друго

Податоците кои се испраќаат во Евростат во SDMX формат се објавени на веб-страницата на оваа институција.

10.6 Документација за методологијата

"Тримесечно соопштение: „Бруто-домашен производ, тримесечни податоци“".

<https://www.stat.mk/mk/stat/>

%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%B8-%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8%D0%B8/bruto-domashen-proizvod/

10.7 Документација за квалитетот

Пресметка на бруто-домашниот производ според трошочниот метод, по тековни цени, на тримесечно ниво, бидејќи е аналитичко истражување, нема извештај за квалитет.

11 Управување со квалитет

11.1 Обезбедување на квалитетот

Посветеноста на ДЗС за обезбедување на квалитет на производите и на услугите е содржана во Законот за државната статистика, Стратегијата на Државниот завод за статистика (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/politiki-i-strategii/strategiski-plan/>) и Политиката за квалитет на Државниот завод за статистика (<https://www.stat.mk/mk/za-nas/politiki-i-strategii/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0/>), како и во постојаните напори за усогласување со Кодексот на работа на европската статистика. Главните аспекти и процедури за управување со квалитет во

фазите и потпроцесите од Статистичкиот бизнис процес модел, како и добрите практики и насоките за обезбедување на квалитет се документирани во интересен документ „Упатство за обезбедување на квалитет на статистичките процеси“. Потребните влезни и излезни метаподатоци, како и релевантните индикатори за квалитет за одделни потпроцеси, се опишани во документот „Насоки за менаџерите на статистички истражувања“.

11.2 Оценка на квалитетот

12 Релевантност

12.1 Потребни на корисниците

Пресметаниот БДП според трошочниот метод, по тековни цени, на тримесечно ниво, го користи: Владата на Република Северна Македонија со цел креирање на економската политика и развој, Народната банка на Република Северна Македонија (НБРСМ) која врши проекции за движењето на БДП и предвидениот раст на економијата, одредени организации и лица за нивна поединечна употреба итн.

12.2 Задоволство на корисниците

Државниот завод за статистика спроведува Анкета за задоволство на корисниците на ниво на статистичка област. Оваа Анкета се спроведува на секои три години, при што последната спроведена Анкета е во 2019 година. <http://www.stat.gov.mk/Dokumenti/izvestai/IzvestajAnketaZadovNaKorisnici2015.pdf>

12.3 Комплетност

Во однос на индикаторите кои се предвидени според регулативите на Европската комисија, ДЗС обезбедува поголем дел од нив.

13 Точност и веродостојност

13.1 Севкупна точност

Не е применливо.

13.2 Примерочни грешки

Не е применливо.

13.3 Непримерочни грешки

Не е применливо.

14 Навременост и точност

14.1 Навременост

T+70.

14.2 Точност

Податоците се објавени во утврдените рокови во согласност со Календарот на навременост.

15 Кохерентност и споредливост**15.1 Географска споредливост**

Податоците се произведуваат на национално ниво. Споредливоста е обезбедена на меѓународно ниво.

15.2 Временска споредливост

Од првото тримесечје на 2003 година во согласност со ЕСС 95. Од првото тримесечје на 2014 година во согласност со ЕСС 2010. Број на референтни периоди во временската серија од последниот прекин изнесува 60.

15.3 Меѓудоменска кохерентност

Податоците се делумно кохерентни. За пресметка на БДП според трошочниот метод, по тековни цени, на тримесечно ниво, се користат податоци од други статистички истражувања на ДЗС, Министерството за финансии, НБРМ и други релевантни институции и деловни субјекти. Пресметаните податоци за главните категории на БДП по трошочен метод, по тековни цени, на тримесечно ниво, според трошочните агрегати, се споредуваат со податоците од Државниот завод за статистика, од Министерството за финансии и од НБРМ. Пред да се споредат податоците, прво се разгледуваат методологиите за пресметка на соодветните категории, а потоа се врши сведување на методолошките разлики на највисоко ниво на споредливост со цел да се изврши проверка на веродостојноста и точноста на прибраните податоци од ова аналитичко истражување со останатите истражувања.

15.4 Внатрешна кохерентност

Внатрешната кохерентност на податоците е обезбедена. Се прават споредби помеѓу проценетите, претходните и дефинитивните податоци за БДП по тековни цени, според трошочниот метод на тримесечно ниво, пресметани врз основа на доставените податоци од други статистички истражувања на ДЗС, Министерството за финансии, НБРМ и други релевантни институции и деловни субјекти. Дополнителни проверки на методот на пресметка и анализи се прават и со податоците за БДП по тековни цени, пресметани според производниот метод. Се прават и проверки и усогласување на тримесечните со годишните податоци за БДП по тековни цени, според трошочниот метод.

16 Трошок и оптовареност**17 Ревизија на податоците****17.1 Политика за ревизија на податоците**

Во согласност со Политиката за ревизија на податоци во ДЗС.

<https://www.stat.mk/mk/za-nas/politiki-i-strategii/%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%86%D0%B8/>

17.2 Практика за ревизија на податоците

Ревизија на податоците се врши преку примена на измените во СНС 2008 и ЕСС 2010. Помали или поголеми ревизии на пресметаниот БДП според трошочниот метод, по тековни цени и на тримесечно ниво, се изведуваат во зависност од промените во претходно доставените податоци од други релевантни статистички извори, како што се Државниот завод за статистика (ДЗС), Народната банка на Република Северна Македонија (НБРМ), Министерството за финансии, Управата за јавни приходи и други институции. Овие податоци се користат како влезни информации за пресметка на БДП според трошочниот метод, по тековни цени, на тримесечно ниво. Причина за ревизија може да бидат и промени на европско ниво, како што се измените во Европскиот систем на сметки (ЕСС 95, ЕСС 2010) и Системот на национални сметки (СНС 93, СНС 2008).

18 Статистичка обработка

18.1 Извори на податоци

Изворите на податоци вклучуваат статистички истражувања од Државниот завод за статистика (ДЗС), Народната банка на Република Северна Македонија (НБРМ), Министерството за финансии, Управата за јавни приходи, како и други релевантни институции.

18.2 Фреквенција на прибирање податоци

Тримесечна.

18.3 Прибирање на податоците

Податоците се прибираат на тримесечно ниво преку комбиниран метод, кој вклучува електронско собирање информации од други статистички истражувања и административни извори, како и преку примерок од Тримесечниот извештај за пресметка на додадената вредност и инвестициите во основни средства (ДВ.КВ.ИН).

18.4 Проверка на податоците

Проверка на податоците се врши во текот на целиот процес на обработка и пресметка во согласност со критериумите за пресметка на соодветните индикатори.

18.5 Компилирање податоци

Едитирање: Прибираните податоци потребни за пресметка на БДП според трошочниот метод, по тековни цени, на тримесечно ниво, се пресметуваат според дефинираните правила за пресметка во Excel формат.

18.6**Прилагодување****19****Коментар**

Израмнување на податоците се врши со користење на софтверот NbDemetra 2.2.4, од кој се користи Tramo/Seats спецификацијата од каде што како најважни се следните тестови: Doornik-Hnassen test, Ljung-Box test и ANOVA test.

A.1**Анекси**